

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS INOVACIJŲ AGENTŪROS

JUNGTINIS SVEIKATOS TECHNOLOGIJŲ IR BIOTECHNOLOGIJŲ, NAUJŲ GAMYBOS PROCESŲ, MEDŽIAGŲ IR TECHNOLOGIJŲ BEI INORMACINIŲ IR RYŠIŲ TECHNOLOGIJŲ DARBO GRUPIŲ 2024 M. BIRŽELIO 7 D. SUSITIKIMO PROTOKOLAS

2024 m. birželio 17 d.
Vilnius

Jungtinis darbo grupių susitikimas vyko 2024 m. birželio 7 d. 14:00 – 15:30 val.
nuotoliniu būdu.

Dalyviai:

1. Andrius Vilkauskas
2. Andrius Bartminas
3. Arūnas Lukoševičius
4. Diana Vertelkienė
5. Daniel Naumovas
6. Darius Gailius
7. Donatas Palavenis
8. Dominykas Milašius
9. Edmundas Šalna
10. Edita Sužiedėlienė
11. Eligijus Bylė
12. Egidija Versinskienė
13. Erna Suslavičiūtė
14. Gediminas Račiukaitis
15. Gytis Puišė
16. Ingrida Ulozienė
17. Karolis Gedvilas
18. Kęstutis Masalskis
19. Kristijonas Vizbaras
20. Laimonas Griškevičius
21. Laurynas Žemaitaitis
22. Leonas Balaševičius
23. Lina Dagilienė
24. Mantas Jurkonis
25. Olga Celova
26. Paulius Kamaitis
27. Paulius Nezabitauskas
28. Paulius Vaitkevičius
29. Petras Rimantas Venskutonis
30. Raimondas Martinavičius
31. Raimondas Pomarnacki
32. Remigijus Paulavičius
33. Romanas Zontovičius
34. Renata Liubinavičė
35. Romas Bunevičius
36. Sigutė Stankevičiūtė
37. Simonas Mockevičius
38. Sonata Jarmalaitė

- 39. Saulius Mickevičius
- 40. Tomas Andrejauskas
- 41. Urtė Raciene
- 42. Vaidas Sabaliauskas
- 43. Vaidotas Malinionis
- 44. Vitalij Novickij
- 45. Vincas Jurgutis

DARBOTVARKĖ:

1. Susitikimo tikslas ir eiga.
2. STEP pristatymas
3. Diskusija dėl papildomų gynybos technologijų įtraukimą į STEP.

EIGA:

1. S. Stankevičiūtė pristatė susitikimo tikslus ir eigą.

Klausimų nebuvo.

2. O. Celova pristatė STEP.

Klausimai / diskusija po pristatymo:

E. Suslavičiūtė: ar tai reiškia, kad dvejopos paskirties technologija ar kuriamas produktas, nebereikės „slėpti“ projektų po civiline paskirtimi ir ta dvejopa paskirtis yra leidžiama jau dabartiniame reguliavime? Tai šiandien ieškome tik tokių technologijų, kurių pirminė paskirtis yra karinė?

O. Celova: taip, kad pirminė paskirtis būtų karinė arba saugumo, nes dabar dvejopos paskirties atvejais reikia įrodyti, kad yra pirmiausia civilinė paskirtis. Dabar reikia eiti per technologijas, kurias galime pasiūlyti. Žinoma, negalima pamiršti ir sanglaudos tikslų, t.y. socialinių ir ekonominių.

E. Versinskienė: aš norėjau pasitikslinti, ar kalbame daugiau apie bazines technologijas kaip kvantinės technologijos, dirbtinis intelektas ar reikia kalbėti apie technologinius sprendimus?

O. Celova: sąraše yra pateikiamos technologijos ir kai kurie technologijų produktų pavyzdžiai, tačiau tai nėra baigtinis sąrašas. Technologija turi atitikti dvi sąlygas: jos turi būti ES lygiu inovacija ir mažinti ES priklausomybę nuo trečiųjų šalių. Turi būti svarbu ES lygiu.

T. Andrejauskas: norėčiau atkreipti dėmesį į reguliatoriką, jeigu nekalbama apie dvigubą paskirtį, o konkrečiai karybą ir gynybos pramonę, tai čia paprastai labai reguliuojami sektoriai. Tada klausimas, kur yra brėžiamos raudonos linijos, nes biotechnologijose niekas nekuria biologinio ginklo. Jeigu įstatymai neleidžia, tada nieko nepadarysime. Pavyzdžiui, įmonės vysto dvigubos paskirties produktus, bet dėl reguliavimo, bankai stabdo pavedimus.

O. Celova: nėra iki galo aišku, šiuo metu mes ruošiamės deryboms, tai po jų dar gali pasikeisti. Dėl reguliavimo dar turime šie tiek laiko susitvarkyti, nes tik po 2026 m. būtų galimybė finansuoti karinės paskirties technologijų vystymą.

S. Stankevičiūtė: dabar kalbame apie galimybes finansuoti tokias technologijas, EIM tikrai dirba ir su reguliavimu, tam tikru atlaisvinimu. Būtų galima ir atskirai pakalbėti, ką dar galima padaryti reguliacine prasme.

A. Lukoševičius: reikėtų atkreipti dėmesį į laiko faktorių, nes daugelis STEP tematikų yra labai ilgalaikės perspektyvos. Gynybos pramonės prasme tikriausiai reikia įtraukti laiko kriterijų, kad kuo greičiau būtų išvystyti sprendimai, šiandien reikia atsakymo. Ar tada nereikėtų naudoti laiko kriterijų, kad šitos kryptys duotų kuo greitesnį rezultatą?

O. Celova: nėra labai daug lėšų likučių, todėl nereikėtų per daug prikurti, STEP nebus papildomai skiriama. Nuo 2026 m. bus pradėta rengti nauja investicijų programa.

A. Lukoševičius: aš supratau, kad iš šių STEP reikia išrinkti technologijas, kurios duoda greičiausia rezultatą gynybai.

V. Sabaliauskas: skaičiau aprašą ir suprantu, kad STEP skirtas mažinti priklausomybę nuo trečiųjų šalių. Ar šis aprašas gali pasitarnauti perkeliant šaudmenų, sprogmenų ar kitų ginklų gamybai į Lietuvą iš trečiųjų šalių?

O. Celova: niekaip, ES šiuo metu neturi pajėgumų. STEP reglamentas ir pinigai nėra apie trečiąsias šalis, arba mes vystome technologijas, arba jas gaminame.

D. Lasionis: pasiūlymas eiti tiesiai prie technologijų ir žiūrėti, ar mes jas turime ir galime vystyti.

A. Bartminas: pritariu Dariui ir siūlau žiūrėti ne tik į tai, ką galima dabar padaryti Lietuvoje, čia nėra apie įsigijimus, o apie technologijų vystymą. Reikia žiūrėti į pirminės paskirties gynybos sektoriui, o ne bendrines technologijas tokias kaip dirbtinis intelektas.

3. Diskusija dėl papildomų gynybos technologijų įtraukimą į STEP.

S. Stankevičiūtė: prieš pradedant diskutuoti, noriu informuoti, kad iš GRA buvo gauta pozicija, jog skaitmeninių technologijų sritis šiuo metu yra aktualiausia gynyboje. Dabar kviečiu pasisakyti dėl pažangiųjų puslaidininkinių technologijų.

G. Račiukaitis: pavadinimas blogas, nes turėtų būti fotonikos ir didelios galios lazerių technologijos, tai ką šiuo metu daro Broliai, įskaitant kosmoso pritaikymo dalykai. O kvantika, nors ir atrodo pakankamai toli, bet tos technologijos karinio pritaikymo atveju labai svarbios.

K. Vizbaras: pritarčiau Račiukaičiui, viskas čia gerai surašyta ir turi būti, de facto ir šiandien tarnauja gynybai, Lietuva turi kompetencijas, todėl visos gali būti paliktos. Siaurinti nematau prasmės, geriau plačiau palikti.

D. Lasionis: pritariu Kristijonui.

V. Malinionis: gynybos inovacijų pramonės asociacija taip pat mano, kad pažangiosios puslaidininkinių technologijos turi išlikti, jos mus domina, yra aktualios.

R. Pomarnacki: prie pažangiųjų puslaidininkinių technologijų norėčiau pridėti autonominių sistemų technologijas.

D. Lasionis: visa tai, kas paimta iš ES komunikato, ar mes dabar planuojame keisti tekstą? Ar mes norime pritarti, ar nepritarti?

O. Celova: čia yra nebaigtinis sąrašas, tai galima siūlyti papildyti technologijas.

S. Stankevičiūtė: taip, papildome.

A. Vilkauskas: kad neužtruktume visos dienos, tada siūlau sakyti, jeigu kažkas netinka arba trūksta, nes čia visos technologijos yra tinkamos ir reikalingos ypač ilgalaikėje perspektyvoje. Tiesiog papildome, jeigu reikia. Su laiku galima papildyti.

S. Stankevičiūtė: fiksuojame, skaitmeninių technologijų srityje visko reikia.

A. Bartminas: siūlau galvoti, kurios technologijos yra išimtinai gynyboje pritaikomos ir nėra įtrauktos, nes dvigubos paskirties technologijoms finansavimas nėra problema. Su visu sąrašu sutinku.

E. Suslavičiūtė: pritariu Andriui, tikrai nereikia prie kiekvieno žodžio diskusijos. Ar bus reikalinga pagrįsti paraiškoje ar projekte, kad konkreti technologija patenka į šį sąrašą, t.y. konkrečiais žodžiais? Ar reikia viską pažodžiui surašyti? Pritariu, kad nereikia susiaurinti sąrašo.

S. Stankevičiūtė: reaguojant pritariu, kad nereikia susiaurinti, o dabar orientuojamės į STEP klausimus.

O. Celova: dėl žodžių konkretumo negalime pasakyti, siekiamybė, kad atitiktų sąrašą. Reikėtų klausti EK dėl patikslinimo, nes tarsi suprantama, kad tai nėra baigtinis sąrašas.

Antanas: norėčiau suprasti, ką mes norime padaryti. Jeigu reikia išrinkti pirminei gynybos paskirties technologijas, tai visos sąrašė esančios technologijos yra pirminei ne gynybai. Kitas pratimas yra, jei ieškome pirminei gynybos sričiai technologijų. Kuri iš šių tematikų nebus vystoma, jeigu nebus reikalinga gynybai? Galbūt didelės galios lazeriai, nes visa kita yra reikalinga kitiems taikymams.

S. Stankevičiūtė: kaip suprantu šią problemą, šiuo metu negalime finansuoti gynybos paskirties technologijų, todėl mums reikia jas įsivardinti.

O. Celova: EK neleidžia tiesiog finansuoti gynybos ir saugumo įmonių, reikia pagrįsti, kad reikalingos kažkokios technologijos.

K. Vizbaras: nėra technologijų, kurių negalima panaudoti karui arba gynybai. Čia yra plačiai pritaikomos technologijos, visada galima pagrįsti, kad jos reikalingos gynybai. Klausimas, ką po šiomis technologijomis vystysime. Visko reikia, bet galima dar kažkiek papildyti.

A. Bartminas: trumpojo nuotolio raketos ir pan. nebus naudojama civiliniame gyvenime.

S. Stankevičiūtė: tikslas, kad būtų pinigų gynybos pramonei ir nereikėtų kažko slėpti, norime, kad jie ir būtų finansuojami kaip gynybos MTEPI projektai. Dar reikia papildyti sąrašą elektroninės kovos sistemų technologijomis, kurias pokalbio lange siūlo Dominykas Milašius, Raimondas siūlo autonomines kovos mašinas. Ar pritariate?

A. Vilkauskas: autonominės yra toliau paminėtos, jos tinka.

E. Suslavičiūtė: reikia apsibrėžti, kas yra gynybos sektorius, nes jam reikia visko. Jeigu kalbame apie karinės paskirties, tai čia kitas klausimas. Ar dabartinėse priemonėse reikia nutylėti karinę paskirtį?

O. Celova: kai yra dvigubos paskirties produktai, šiuo metu reikia būtinai pagrįsti civilinę dalį. Pavyzdys, dronai yra ir civiliniai, ir kariniai. Bet dronams reikia tam tikrų technologijų, kad jie būtų kariniai.

E. Suslavičiūtė: tada nereikia susiaurinti.

S. Stankevičiūtė: taip, mūsų tikslas yra išplėsti.

D. Palavenis: šio pratimo tikslas nėra susiaurinti, bet yra galimybė papildyti, tai diskutuokite apie tai, ką galime papildyti.

S. Stankevičiūtė: taip.

K. Vizbaras: taip, kalba apie papildomus technologinius sprendimus.

R. Pomarnacki: galima papildyti apie autonomines energetines sistemas, kurios labai svarbios. Kitas klausimas – jeigu įmonės vystys dvigubos paskirties technologijas, klausimas, kiek iš jų galiausiai bus taikomos gynybos srityje. Siekiamybė, kad technologijos ir būtų kuriamos gynybai stiprinant sektoriui.

V. Jurgutis: noriu atliepti Raimondo komentarą, dabar įmonės prisidengia dvigubos paskirties produktais, kad finansuotų karinį taikymą, tai galima numanyti, kad bus ir atvirkščias variantas, kad civilinės paskirties projektai ims pinigus iš karinei sričiai skirtų fondų. Čia, žinoma, aprašo klausimas, bet jį labai svarbu užsiprotokoluoti. Ar galima iki

pirmadienio papildyti pagal šią prezentaciją, nes susitikimo metu galime ir nepastebėti kažko. Tiesą sakant, gali būti vienas arba du pasiūlymai.

S. Stankevičiūtė: dėl aprašo tikrai yra ateities klausimas, bet bus dirbama ties tuo.

O. Celova: dėl pasiūlymų pateikimo, dabar reikia pirminio varianto, vėliau bus galima dar koreguoti ir derinti.

A. Lukoševičius: siūlau pridėti *military medical technologies saving lifes*. Taip pat galima papildyti dėvimais sensoriais, nes čia trūksta pagalbos žmogui.

E. Versinskienė: mums reikia atsižvelgti į Lietuvos kariuomenės ir saugumo struktūrų poreikius, netgi išreitinguojant poreikius.

A. Vilkauskas: pritariu Egidijai, bet kariškiams labiausiai reikia sprendimų, jiems nelabai rūpi, kokia technologija yra panaudojimas.

R. Paulavičius: pridėčiau postkvantinę kriptografiją.

A. Vilkauskas: dar reikėtų pridėti energetines medžiagas ir sprogmenis, galbūt galima pridėti prie alternatyvių degalų technologijų.

P. Nezabitauskas: reikia daug sprogmenų, pritariu Andriui. Taip pat reikia keisti maisto daivinius.

T. Andrejauskas: siūlau vadinti funkciniu maistu. Nematau bioprintingo, tai būtų labai svarbu. Dar įtraukčiau neinvazinę diagnostiką, pvz, smegenų skeneriai, reikia tokių medicinos prietaisų.

R. Račiukaitis: galima prie jutiklių prirašyti.

E. Suslavičiūtė: reikia žaizdų gydymo pleistrai.

T. Andrejauskas: gali atsirasti po baltymais, nes ten yra labai specifinės žaizdos.

P. Nezabitauskas: taip pat gabenimas.

T. Andrejauskas: sąrašas pakankamai platus. Dar galima įtraukti kontaminantų šalinimą, nes yra labai įvairių rūšių.

V. Malinionis: ar yra kur nors atspindėta bio ir cheminė žvalgyba, medžiagų ir ginklų žvalgyba.

G. Račiukaitis: prie jutiklių galima rasti.

S. Stankevičiūtė: mes įtauksime visas paminėtas papildomas technologijas į bendrą failą ir tada pasidalinsime ir kviesime papildyti iki pirmadienio pietų.

R. Pomarnacki: siūlome dar kariuomenei atidžiai pasižiūrėti šį sąrašą, kad būtų aiškus poreikis.

S. Stankevičiūtė: taip, esame darę panašų pratimą, ji planuojame kartoti ateityje.

G. Samas: taip, mes jau dirbame ties LK poreikiais, ko mes norime, dar sužinoti, ką iš tikrųjų galime Lietuvoje padaryti.

NUSPRĘSTA:

1. STEP sąrašo netrumpinti, o papildyti kariniai paskirčiai reikalingomis technologijomis;
2. STEP sąrašą galima pildyti iki birželio 10 d.

PRIEDAI:

1. Papildytas STEP sąrašas po konsultacijos nuotolinio susitikimo metu ir teikiant komentarus raštu.

Darbo grupės vadovė

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, sweeping loop followed by several smaller, more intricate strokes.

Sigutė Stankevičiūtė